

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Præscriptio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

QVÆRITVR Tertio, An aliqui possint pergere adharere primo?

AD Primum: Respondeo, Supposita veritate eorum quæ hæc narrantur, nulla videtur ratio cur merito dubitari possit, quin iuste & legitime facta cenferi debeat illius Prouincialis depositio: Quia facta ab ijs qui ad hoc habent auctoritatem secundum Ordinis statuta, vel consuetudinem receptam & approbatam; & ob legitimam causam; accedente etiam contumacia, quæ sola posset sufficere; & secundum iuris ordinem præuia citatione, & probationibus criminis; & à Capitulo Prouinciali cognita causâ approbatâ. Non video quid amplius ad eius validitatem possit requiri.

Ad Secundum: Non video rationem cur dubitari possit de Prouincialis successoris electione cum facta sit à Capitulo Prouinciali debito modo celebrato &c.

Ad Tertium: Cum depositus sit priuatus omni iurisdictione & auctoritate Prouincialis, eaque legitime translata sit in alium; perspicuum est eos qui deposito adhærent, & successoris resistunt, duplici nomine rebelles censendos, & tanquam rebelles puniri posse: maximè cum hæc rebellio sit valde grauis, utpote tendens ad schisma in Ordine faciendum. Vnde etiam præuia canonica monitione; nisi resipiscant, & deserant tueri depositum; possunt per censuram excommunicatio nis compelli.

PRÆSCRIPTIO.

CASVS I.

Hæretici Catholicis permixti in aliqua Parochia viuentes, nec recipiunt, nec obseruant leges Ecclesiæ.

QVÆRITVR Primo, An illa continua non obseruatio liberet illos ab obligatione istarum legum?

QVÆRITVR Secundo, An saltem non liberentur ab illis legibus per non obseruationem si degentium in aliqua Parochia maior pars sit hæreticorum, quam Catholicorum?

QVÆRITVR Tertio, An saltem tempore longissimo, quale est XL. annorum, vel etiam immemoriali, possint hæretici præscribere immunitatem contra leges Ecclesiasticas?

Discursus D. Tuzæ circa propositas hæc questiones Mussiponto ad me missas, est eruditus; aliqua tamen sentio addenda.

Ad Primum: Suppono, Ecclesiam, Concilium Oecumenicum, seu Summum Pontificem in quo est Ecclesiastica potestatis plenitudo, posse obligare etiam nolentes & non recipientes; neque scio vllum Doctorem qui id ausit negare, cum potestas ipsis non sit ab hominum collectione, sed immediate à Christo. Itaque cum Doctores dicunt Ecclesiæ legem non obligare nisi sit recepta, supponunt Ecclesiâ non intendere aliter obligare, ne filios suos multis peccatis implicet, & graua illis incommoda inferat. At hoc in presenti casu supponi non potest respectu hæreticorum, qui ex cõ-

temptu Ecclesiæ legem reijciunt, & recipere nolunt. Quis enim credat Ecclesiam sua lege, quam tulit de matrimonijs clandestinis, non intendere obligare hæreticos qui in aliqua parochia sunt Catholicis permixti, si ipsi contumaciter legem reijciant? Et quidem si hæreticorum numerus ibi est minor, Catholicorum maior, & à Catholicis decretum illud recipiatur, non est dubitandum quin etiam hæretici teneantur. Quia omnes obligantur quando à maiore parte communitatis lex est recepta: tunc enim absolute recepta censetur. Itaque matrimonia illorum erunt inuvalida in eo loco, siue hæreticus cum hæreticâ, siue cum Catholica contrahat, nisi formam à Concilio præscriptam seruent; quia illa forma ibi absolute est recepta.

Ad Secundum: Idem sentio, etiamsi maior pars eorum qui sunt in illa parochia, sit hæreticorum, qui ex contemptu nolunt recipere. Quia nulla est ratio cur Ecclesiâ vtatur illa benignitate aduersus suos rebelles: nimirum vt nolit eos communi lege adstringi, si eam non receperint.

Neque verum est ad essentiam legis requiri receptionem: nullus enim Doctorem hanc conditionem facit essentialem: alioqui etiam lex diuina positiua non obligaret, nisi recepta. Vnde vltimè sequitur, legem non habere rationem mutui contractus, ad quem necesse est coire duas voluntates: sed est absolutum imperium, ad cuius vim non requiritur vllus consensus ex parte eius cui imponitur, nisi fortè aliquâdo ex benignitate imperantis. In l. De quibus n. De legibus, agitur de legibus populi Romani, apud quem erat summum imperium. Addo, si rationes istæ essent validæ ad probandum intentum, sequeretur alia ratione leges ferri & imponi non posse; quod est contra communem sententiam Doctorem: & loquendo de legibus Ecclesiæ, puto esse erroneum.

Ad Tertium: An saltem tempore longissimo, vel immemoriali non possint hæretici præscribere immunitatem contra leges Ecclesiæ: Respondeo, Etsi fortè non improbabiler id dici possit, ob quædam fundamenta, quæ breuitatis causa omitto: Verius tamen mihi videtur non posse. Ratio est duplex: Primo, Quia non censetur vnquam esse in bona fide seruando suam consuetudinem, quæ aperte consuetudini vniuersalis Ecclesiæ repugnat. At vt consuetudo vim legis accipiat, vel legem abroget, debet continuari per longum tempus bona fide. Etsi enim consuetudo non bona fide inceperit, successu tamen temporis debet cenferi licita & legitima, ita vt illam seruando non peccent: alioqui erit corruptela & legis violatio, non consuetudo rationabilis; ac proinde vim legis non poterit tollere. Secundo, Quia consuetudo non potest tollere vim legis nisi ex tacito vel expresse consensu Principis; quod maximè locum habet in legibus Ecclesiæ ob causam supra inueniatam, quod iam non probo, sed suppono. Atqui non præsumitur Ecclesiâ consentire in illas consuetudines, aut eximere illos à communi lege, cum sint rebelles Ecclesiæ, neque vllum hac in re fauorem aut benignitatem mereantur. Alioqui magnum ex sua contumacia commodum mererentur. Et sanè mirum esset hæreticos esse exemptos à ieiunijs, à carnium abstinentia, à cultu festorum, ab impedimentis matrimoniij iure Ecclesiastico inductis, & similibus; eò quod ipsi, Ec-

Vbi maior pars est Catholicorum,

Vbi maior pars hæreticorum.

Soluuntur obiectiones, quod ad essentiam legis requiritur receptio.

Hæretici nunquam præscribere contra leges Ecclesiæ.

1. quia deest bona fides.

2. quia deest consensus legislatoris.

Prascriptio hæreticorum contra leges Ecclesiæ.

Ecclesiâ potest obligare nolentes & non recipientes

clesiæ auctoritate contempta, aliam consuetudinem seruant &c. Idem confirmat vsus Ecclesiæ; nam simulatque ad fidem redeunt, statim Ecclesiæ consuetudinibus obstringuntur, & matrimonia in gradibus prohibitis, vel cum alijs impedimentis ab Ecclesia constitutis inita, dissoluntur.

Consuetudo irritare potest matrimonium absque Parocho contractum.

CASVS II.

In quibusdam Gallia locis, & alibi, consuetudine introductum est, vt matrimonium absque Parocho contractum censeatur irritum.

QVÆRITVR, An illa consuetudo vim habeat legis, & cuius legis?

RESPONDEO, Consuetudo legitime præscripta habet vim legis: ac proinde potest introducere impedimentum dirimens, & id quod antè erat impedimentum dirimens, facere non dirimens. Vnde si in Gallia, vel alibi, fuit consuetudo introducta, etiam vbi Concilij Tridentini decretum non est peruulgatum, vt matrimonium absque Parocho contractum censeatur irritum, credo ex vi huius consuetudinis verè esse irritum.

Nec refert quòd huiusmodi consuetudo per constitutiones regias, seu occasione earum, introducta fuerit: quia etsi Princeps cum Episcopis regni non possit introducere aliquid nouum impedimentum dirimens, eò quòd ea potestas ratione Sacramenti seruetur Summo Pontifici, vt passim Doctores tradunt; tamen consuetudo orta ratione talis constitutionis, si legitime præscripta fuerit, potest hanc vim habere; non à potestate Principis vel Episcoporum, sed ex tacito consensu Papæ, qui eam tunc vult valere; vt colligitur ex Cap. finali de Consuet. Simili modo potest consuetudine fieri, vt professio ante annum 16. ætatis facta, sit valida, sicut erat ante Concilium Tridentinum; vt rectè docet Nauarrus in Consilij. tit. de Regular. Consil. 28.

Hac consuetudo tacite censetur approbata à Papa.

CASVS III.

Actio pro & contra Præscriptionem. Titius putat se legitima præscriptione acquisisse bona Cai: Caius verò putat præscriptionem illam esse illegitimam.

QVÆRITVR, Quomodo vterque iuri se posevit?

RESPONDEO, Etsi is qui putat se aliquid iuste præscriptione acquisiuisse, possit illud retinere, ac se iuri, donec per sententiam euincatur &c: tamen is, contra quem præscriptum est, si putat non legitime factum, potest exigere solutionem pensionum cassarum; & si opus sit, petere à Principe restitutionem in integrum, causis allegatis. Ita enim auctoritate Principis fit translatio dominij per præscriptionem, vt ex causa possit eiusdem Principis auctoritate concedi restitutio in integrum. Et sic non datur bellum vtrimque iustum seposita ignorantia: Si enim agatur, Vtrum sit legitime facta præscriptio, necesse est alterum errare: Si autem petatur restitutio in integrum, hoc non repugnat intentioni quæ alter re detinet, nec vult eam relinquere ante sententiam.

Actio pro & contra Præscriptionem.

CASVS IV.

Vtrum consuetudo ducentorum annorum, vel alia immemorialis, impendendi duas tertias partes reddituum Mandati (qui supponuntur relati ad opus eleemosynæ in usum pauperum) in stipendia ministrorum, luminaria, & fabricam, eam vim habeat, vt potuerit illos redditus transferre in dominium Capituli, ita vt Capitulum possit in posterum hanc consuetudinem seruare; nec teneatur ad restitutionem ipsi pauperibus?

SUPPONO hanc consuetudinem esse immemoriam, vt Doctores loquuntur. Constat enim eam superare centum annos; & de eius initio nullam extare memoriam: quod satis esse, vt consuetudo immemorialis censeatur, docet Couarruias Reg. possessor. p. 2. §. 3. n. 7. & 8.

PORRO consuetudinis & possessionis immemorialis ea vis est, vt titulum non requirat, & præsumptionem bonæ fidei inducat, etiam si iuris præsumptio ipsi factò obstat, vt communiter docent Doctores, & colligitur apertè ex Cap. 1. de Præscript. in 6.

HOC tamen intelligendum, nisi de mala fide constet: certitudo enim de contrario excludit præsumptionem contrarij. Vnde quando constat mala fide consuetudinem vel possessionem continuatam, etià per tempus immemorabile nulla nascitur præscriptio: Regula Possessor mala fidei. de Reg. Iuris in 6.

ITAQUE tota quaestio huc reuocatur, Vtrum ita constet de mala fide, vt elidatur præsumptio bonæ fidei, quam inducit immemorialis consuetudo vel possessio. Mihi sanè non videtur villo modo de mala fide hic constare. Incredibile enim est Capitulum, in quo tot viri doctrina & pietate insignes extiterit per ducentos pænè annos, in mala fide fuisse, & redditus illos contra suam conscientiam, vel saltem conscientiam dubiam in istos vsus impendisse. Sic enim omnes iniqui & scelerati fuissent: quod nullo modo est præsumendum. Deinde, si iniquè & mala fide isti redditus sic impendebantur, quomodo nemo vel è Capitulo, vel ex alijs Canonicorum Collegijs, de hac iniquitate vel Episcopum vel Summum Pontificem monuit? Cur Decani aliarum Ecclesiarum, quibus commissa erat cura & auctoritas exequendi Mandatum Apostolicum de non conuertendis illis redditibus in alios, quàm pauperum vsus, non se commouerunt, & opposuerunt tam apertè iniquitati? Cur pauperum curatores qui in oppidis solent constitui, non sunt conquesti?

HÆC & alia huiusmodi insinuant aliquid subesse quod nos later, ratione cuius iniqua non fuerit visa talis vsurpatio: nimirum, vel concessionem aliquam Summi Pontificis saltem ad tempus, quæ postea fuerit vel vsu inculpatò, vel priuilegio prorogata; vel bonam fidem Capituli, & aliorum existimantium quamuis piam causam sub nomine pauperum posse comprehendere; vel tenuitatè præbendarum quæ ad sustentationem Canonicorum & cultus diuini non sufficerent, & ita ipsos Canonicos potuisse inter pauperes censi. Quibus omnibus perpensis, non video sufficiens fundamentum ad consuetudinem tam antiquam iniustitiæ damnandam.

CASVS

Consuetudo immemorialis, qua?

Eius effectus.

Nisi subsistat mala fides.

Signa bonæ fidei in hoc casu.

Vnde hic bona fides hic orta.

CASVS V.

Præscri-
ptio con-
tra absti-
nentiam
à carni-
bus.

In aliquo Ordine solebant Religiosi ex prima-
ria institutione à carnibus abstinere: sed
contraria consuetudine esus carniū sensim
inductus est.

QVÆRITVR Primò, An bonâ conscientia
possint Religiosi illi pergere in usu car-
niū?

QVÆRITVR Secundò, An Religiosi tenean-
tur admittere reformationem, qua Superior
priorem usum vult inducere?

8

Expensis ijs, quæ hîc, tum ex Bulla Sixti IV.
tum ex Bulla Benedicti XII. notantur: &
considerata consuetudine in contrarium: Respon-
deo, Religiosos illius Ordinis in monasterio, vbi
neque talis Bulla, neque Regula de carniū ab-
stinentia ab hominū memoria fuit seruata, sed
contrarium vltu practicum, non obligari ad car-
niū abstinentiam, sed posse absque scrupulo car-
nibus vesci iuxta consuetudinem receptam.

Consuetu-
do hîc est
legitimè
præscrip-
ta.

Ratio est, quia omnis lex positua humana, et-
iam si à Papa vel Concilio Oecumenico sit lata,
vel confirmata, potest aboleri, ita vt vim obligan-
di amplius non habeat per consuetudinem ratio-
nabilem legitimè præscriptam, vt passim tradunt
Doctores, & colligitur ex constitutione Gregorij
IX. Cap. finali, de Consuetudine. De qua re vi-
deri potest Couarruias lib. 3. Variarū c. 13. n. 4.
Vt verò consuetudo sit legitimè præscripta, suffi-
ciunt anni 40. ex omnium DD. sententia. Hîc
autem non solum sunt anni 40. quibus illa con-
suetudo vescendi carnibus in isto monasterio
viguit, sed multo plures, videlicet tempus me-
moriarū hominū superans, vt refertur in spe-
cie facti.

Est etiam
rationabi-
liss.

Quòd etiam illa consuetudo sit rationabilis, pa-
tet; quia Religiosum vesci carnibus nihil per se
habet rationi repugnans, nec id vlli iuri diuino
aut naturali aduersatur. Itaque bonâ conscientia
potest illis Superior usum carniū permittere, nō
oblante Bulla prædicta, aut Regula præscripta.
Similiter etiam ipse bonâ conscientia potest car-
nibus vesci, iuxta Decessorum eius receptam con-
suetudinem.

Substitu-
entur il-
lam refor-
mationem
admittere.

Vtrum verò Religiosi teneantur admittere eā
reformationē qua Superior priorem usum vellet
inducere, alia quæstio est. Valdè verisimile est, ten-
neri eam admittere, cum sit secundum primariā
institutionem, nisi à Sede Apostolica habeant in-
dultum vt carne vesci possint. Hoc ipso enim quo
profitentur, & inferuntur Religioni, tacitè cen-
sentur se obligare ad rationabilem reformationē
acceptandam quæ Regula sit conformis, si ali-
quando introducatur. Contrarium enim esset
perniciosum; quia impediretur via ad maiorem
perfectionem, & ad rationabilem Regula instau-
rationem: qua de re multa dici possent.

NOTA ad
proxim.

Verum non facile Superior talia tentare debet,
sed in omnibus considerare quid magis expediat
ad Dei gloriam, & subditorum salutem. Sanè
melius est vt benè contenti vescantur moderatè
carnibus, sicut plerisque locis Benedictini, & alij
faciunt, quàm vt cum murmure & interna animi

perturbatione vescantur piscibus aut oleribus.
Esca enim per se nos Deo non commendat: nec
regnum Dei est in qualitate cibi, sed in charitate,
pace & gaudio in Spiritu sancto.

CASVS VI.

Abbas Pamphilus cum lustrat antiquas mo-
nasterij sui fundationes, inuenit quasdam
factas à Religiosis, alias ab Abbatibus, alias
à Prioribus, quæ tamen iam inde à 100. an-
nis non sint in usu.

Præscri-
ptio mona-
sterij cō-
tra pias
suorum
fundatio-
nes.

QVÆRITVR, An tanti temporis non usus præ-
scripserit seu extinxerit illas fundationes:
adeò vt Abbas Pamphilus non teneatur eas-
dem ad usum pristinum reuocare?

Respondeo, Si fundationes istæ Monachorū
ab exordio sui assidue fuissent in vigore, du-
rum videretur illas post tanti temporis continua-
tionem subito abolere eo nomine, quòd ex bonis
monasterij videantur fundatæ. Verum quia iam
à centum annis putantur fuisse omissæ, & in spe-
cie abolitæ, suffectis in earum locum ijs quæ in
reformatione Bursfeldensi præscribuntur, minor
est difficultas: quia tanti temporis continuatio
ijs non suffragatur: quin imò centum annorum
omissio contra eas pugnat. Quare non tenetur
Prælatus eas reuocare in usum, mutato Breuiario
Bursfeldensi in Romanum, nisi constet illas ex
bonis alienis, non ex ijs quæ erant monasterij fa-
ctas esse.

10

Et sanè quod attinet ad fundationes factas à
Religiosis ex bonis cōquisitis ab amicis, vel aliun-
de quàm ex beneficio; cum illa ad monasterium
statim ipso iure pertineant, non videtur ex illis
potuisse fieri fundatio, ad quam monasterium ex
iusticia obligaretur; quia per ea monasterium nihil
accipit, nisi quod suum est: Nemo autem suis sti-
pendijs militat se militia obstringens vinculo ius-
titia. Quòd autem se obligari putarit, est ex ig-
norantia; sicut & Religiosi tunc temporis ex ig-
norantia putabant se posse habere proprium. Qua-
re tales fundationes facile possunt omitti; præ-
sertim à Successoribus, qui nihil promiserunt,
neque etiam voto vel iuramento Antecessorum
tenentur.

11
Religiosi
omniat
quis un
monaste-
rio.

12
Abbas ex
bonis sibi
proprijs
potest obli-
gare mo-
nasterium.

Idem dicendum de fundationibus factis ab Ab-
batibus, si ipsa dignitas Abbatialis non habet
propria bona sibi assignata: quia tunc omnia sunt
communis; & quidquid Abbas acquirit, non ac-
quirit dignitati, sed communitati. Si verò digni-
tas illa haberet bona propria legitimè annexa,
alia videretur ratio; quia ex illis bonis videtur
Abbas posse facere fundationē in suo monasterio,
sicut alibi: nec video cur monasterium non possit
obligari si cum illo contrahat; quia accipit ab illo
bona quæ ad monasterium non pertinebant. Idem
videtur dicendum de bonis acquisitis ab amicis
eo tempore quo fuit in dignitate: censentur enim
acquisita dignitati.

Interdum facta diuisione bonorum distingun-
tur bona Abbatiali dignitati vel mensæ assigna-
ta, à bonis monasterij. Verum hoc non satis est
vt illa dignitas dicatur habere bona propria, nisi
hæc diuisio, & assignatio sit approbata à Sede Apo-
stolica, si monasterium erat exemptum; vel certè
ab Episc.

eopo, si non erat exemptum. Quia dignitates cum certis fructibus (qui postea non possunt à titulo diuelli) instituere, solius est Summi Pontificis, vel Episcopi.

13 Eodem modo dicendum erit de Prioratu. Si enim Prioratus habebat bona propria legitime sibi annexa, vel si Prior eo tempore quo in dignitate fuit, bona ab amicis acquisiuit, quæ dignitati eius acquisita censentur, potuit de ijs cum Monasterio transigere & fundationes instituere. Si verò non habebat bona propria, sed solùm communia, non potuit monasteriũ obligare: & omnis obligatio quæ intercessit, profecta videtur ex ignorantia, ac proinde nullius momenti; quia fuit error in substantia contractus.

His omnibus, alijsque, quæ narrantur in casu proposito, consideratis & perpensis, videtur mihi valdè probabile in hac reformatione non teneri D. Prælaturũ reuocare in vsum fundationes à Religiosis vel Abbate illius monasterij in eodẽ monasterio institutas.

Vtrum Prior ex bonis sui Prioratus possit tales fundationes facere, adeo vt contra religiosam paupertatem nõ peccet, vide supra V. Religiosa paupertas. Casu 8.

CASVS VII.

§. 1.

Titius nobilis pluribus annis vixit cum Martha, eadem viens vt vxore; quam & vxorem suam esse sepius coram Notario & testibus iurauit; sed nullius presentis testimonio probare potuit se cum ea matrimonium contraxisse. Procreatis verò ex ea prolibus, ipsa adhuc viuente, solemniter & in facie Ecclesia ducit Caiam nobilem, iuramento item addito iam suo, quam Marthæ, se cum Martha nunquam legitime contraxisse.

Quæritur, Vtrius filij habendi sint legitimi; Martha an Caia?

14 P Erpensa specie facti, probationibus & præsumptionibus vtriusque partis, Iuris peritorum responsis, & Iudicium sententijs: tria mihi, saluo meliore iudicio, dicenda sunt.

Primò, In foro externo matrimonium Titij cum Caia debere pronuntiarĩ legitimũ absolutè: quia cõtra solemnem contractum secundum formam Iuris initum, nullæ valent præsumptiones, quãtumuis sint multe & magne. Vnde si viuerent istæ tres personæ, scilicet Titius, Caia, & Martha, etiam per sententiam excommunicationis cogendus esset Titius redire ad Caiam, quam solemniter duxit, eamque, vt vxorem legitimam, tractare; & separandus esset à Martha. Quod confirmat sententia Officialis Attrebatensis, quæ omnium prima, & legitime lata fuit, & in rem iudicatam transijt.

15 Secundò, Etiam si pro matrimonio Titij cum Martha sint plurimæ præsumptiones, & quædam valdè vehementes, quæ rem in se possunt reddere dubiam; non sunt tamen nisi præsumptiones & coniecturæ, non autem certæ & indubitatæ probationes. Vnde non sufficiunt vt post secundum matrimonium, Iudex possit iudicare illud matrimonium interuenisse, aut validè fuisse contractũ,

sed necessariò debet iudicare illud fuisse nullum. Ratio est, quia non potest iudicare vtrumque matrimonium fuisse validum; sed alterum validum, alterum nullum. Tenetur autem secundum pronuntiare validum propter solemnitatem contractus, vt dictum est. Ergo primum debet pronuntiarĩ nullum.

Tertiò, Hinc rectè inferri videtur, proles ex Martha susceptas, non posse in foro externo pronuntiarĩ legitimas. Vbi enim non potest præsumi legitimum matrimonium, saltem fide contrahentium, non præsumuntur filij legitimi. Legitimi enim dicuntur qui ex vero vel putatiuo matrimonio, bona fide partium inito, nascuntur. Atqui Iudex hic non præsumit legitimum matrimonium; neque præsumit hic aliquem matrimonij contractum bonæ fide intercessisse; sicut eum subest occultum impedimentum dirimens; sed potius præsumit omnia simulatè acta ad libidinem explendam. Ergo non potest pronuntiare liberos legitimos. Hoc ipso enim quo pronuntiantur filij legitimi, tacitè pronuntietur de matrimonio, illud habendum esse pro legitimo; etiamsi fortè coram Deo tale non fuerit. Atqui hoc est contrarium alteri sententiæ, quæ iudicat secundum esse habendum pro legitimo. Non potest autem Iudex contraria vel alyrata pronuntiare præsumenda. Cum enim expressè debeat pronuntiare secundum matrimonium fuisse & habendum esse legitimum; quomodo poterit implicite & in effectu iudicare primum habendum pro legitimo, aut primum verè aut bona fide fuisse contractum; sed ob occultum impedimentum fuisse irritum, cum nullius talis impedimenti fiat mentio?

Nec obstat quòd Titius & Martha sepius iureiurando coram Notario & testibus deposuerunt se verè coniunctos fuisse: quia si his in foro externo esset credendum, non deberet nec posset Ecclesia matrimonium cum Caia validum pronuntiare, quod tamen tenetur facere, vt dictum est.

Similiter non refert quòd causa legitimitatis & matrimonij sit fauorabilis: hoc enim intelligendũ est in dubio, & quando causa maioris momenti non obstat. Hic autem causa maioris momenti interuenit, nimirum solemne matrimonium cum Caia, quod pronuntianum est fuisse validũ.

Neque verum est liberos Marthæ esse in quasi possessione legitimitatis, ac proinde onus probationis incumbere liberis Caiæ. Quia postquam constat per sententiã de matrimonio legitimo Caiæ, præsumuntur omnia priora inualida, & ipsi præsumuntur illegitimi: vnde ipsis probatio incumbit. Cum autem non habeant vllas probationes certas, sed solas præsumptiones, quæ per contrarias præsumptiones, & maxime per iuramenta Titij & Marthæ præuia matrimonio inito cum Caia, & per ipsum solemnem matrimonij contractum, abundè eliduntur; non video qua ratione illis in foro externo magnopere prodesse possint ad sententiam suæ legitimitatis obtinendam.

§. 2.

Titius Caia superstes inductus à prolibus Martha, & ab ysdem coram Iudice Ecclesiastico citatus, declarauit eas ex legitimo connubio suo cum Martha susceptas. Iudex non euocatus ad contradicendum Caiæ prolibus, pronuntians

Solemne matrimonium præfertur cuius præsumptio.

Martha proles non possunt censeri legitima in foro externo.

Quinam dicendi sint legitimi.

Index contraria edicere non potest.

Quando nam iudicium matrimonium.

Martha proles non censentur in possessione legitimitatis.

nantiauit legitimas Titij & Marthæ esse proles, quæ proinde paternam præstentur hæreditatem. Proles Caiæ Iurium ignare ab hac sententia pronocant: quo factio videtur eam pro sententia legitima agnoscere: atque ad eò tres sententias conformes (dua namque præterea pro legitimitate prolium Titij & Marthæ lata fuerunt) contra se latis debere fateri.

QVÆRITVR, An triplex illa sententia pro prolium Marthæ tanquam legitimis lata, efficiat ut Iudex, ad quem ultimè hæc lis defertur, debeat pronuntiare pro prolium Marthæ, contra proles Caiæ?

18
Ter victus in iudicio contradi-
torio non potest ulterius appellare.

Dico Primò, Regula illa Iurisconsultorum, Post tres sententias conformes non posse ulterius appellari, omnino intelligenda est de tribus sententijs, quibus appellans fuit ter victus in iudicio contradictorio. Nolunt enim Iura, eum, qui ter totis viribus coram tribus Iudicibus pro suo iure contendit, & eorum sententijs occubuit, amplius iure experiri, sed sententiam mandari executioni: Tria enim, vt veteres dicebant, sunt omnia. Itaque Iudicium illud, in quo quis non potuit iure contendere, non potest illi nocere; neque ille in eo potest ceteri succubuisse. Nemo potest dici victus in certamine cui non potuit adesse, in quo vires suas non potuit depromere. Quid autem est aliud Iudicium, quàm certamen quoddam iurij? Pessimi res esset exempli si huiusmodi Iudicia parti nocerent. Facile enim est Iudicibus obrepere, & rem collusionem peragere.

19
Non est iudicium contradictorium ubi una pars colludit, & habens interesse non citatur.

Dico Secundò, Prima sententia in fauorem liberorum Marthæ lata à D. Officiali Mechliniensis anno 1599. die 26. Aprilis omnino videtur fuisse irrita, vt bene probant clarissimi Iurisconsulti Duacenses. Confirmatur hac ratione: Quia in ea perinde actum est ac si Titius cum filijs, quos ex Marthæ suscepit, iuissent ad D. Officialem, & vnanimi consensu petissent ab eo declarari ipsi Titio cum Marthæ intercessisse verum & ratum matrimonium, & se esse legitimas eorum proles. Atqui certum est talem declarationem fore omnino irritam quatenus in præiudicium aliorum potest cedere. Nec refert quòd modo iudicario processerint curando parentem citari, & per sententiam ad hoc condemnari vt eos pro legitimis haberet &c. quia ita fuerat inter eos conuentum, vt ex actis constat. Vnde in re ipsa nihil fuit nisi mera collusio & conuentio ad obtinendam huiusmodi declarationem in præiudicium matrimonij initi cum Caiæ, & posterorum ex ea descendentiũ. Illa enim simulata Iudicij forma non mutat substantiam facti. Ex quo patet nullum fuisse hæc Iudicium contradictorium, nullam sententiam verè iudicariam, cum solùm vna fuerit pars, & altera pars cuius intererat, quæ se debebat opponere, non fuerit citata. Non enim potest dici contradictor in Iudicio, qui est collusor & concors, & hoc agit vt in præiudicium tertij, pars, à qua se curat citari, sententiam obtineat. Quòd autem hæreses Caiæ necessariò citari debuerint, optimè probatum est à clarissimis Doctoribus Duacensibus: quia cedebat res in maximum eorum præiudicium. Si enim matrimonium Titij cum Marthæ

est verum & ratum; necessariò consequens est matrimonium cum Caiæ fuisse irritum; & consequenter proles non esse ex legitimo toro, vnde etiam carebunt successione familiæ paternæ &c. Quid nobilibus potest esse grauius?

Ex quibus patet Iudicem fuisse deceptũ. Certum enim est, si sciisset rem in tantum aliorum præiudicium cessuram, non tam facillè sententiam fuisse laturum, nisi prius audita parte, vt officium Iudicis postulat. Similiter si sciisset sententiam ante annos 28. à D. Officiali Attrebatensi in legitimo Iudicio latam pro matrimonio Caiæ, nullo modo voluisset ferre sententiam illi repugnantem, nisi re maturis examinata. Itaque hæc sententia omnino nulla censenda, nec facit ad numerum vt possint dici tres sententiæ.

Sententia hæc lata, est nulla.

Neque his obstat, quòd hæreses Caiæ, appellando videantur eam pro sententia iudicaria, quæ ipsis nocere posset, agnoscere: Id enim ex ignorantia factum est: Si enim sciuisent modum procedendi Iuris, non debuissent illam curare, sed nouum iudicium ordiri nullà illius habitã ratione.

Appellatio ab ea facta non est appellatio.

Nec refert quòd ea ignorantia fuerit Iuris, quæ in foro externo obest: quia hæc toleratur in minore, in rustico, & in muliere, & in milite, ita vt illis non obstat, vt docet Molina Iureconsult. lib. 2. de Primogenijs cap. 6. n. 69. vbi etiam docet cum hac ignorantia istos posse præscribere. Non enim patitur æquitas, vt isti, in quibus non præsumitur talium subtilitatum notitia, ob huiusmodi errores ius suum amittant. Atqui appellans erat vir militaris, parũ gnarus rerum fori contentiosi.

Dico Tertio, Etiam si concederetur fuisse tres sententias validè latis (quod tamen concedendum non est:) tamen non impediunt appellationem, quia non sunt vniformes, vt ostensum est à Iureconsultis Duacensibus. Et quamuis essent vniformes, ob magnum præiudicium potest dari contra illas restitutio in integrum, vt iisdem rebus probant; idque non solum pro minoribus, sed etiam pro maioribus; vt ostendit ex multis Doctoribus Thomas Marchius lib. 7. de matrimonio disput. 37. n. 22. & lib. 10. disput. 9. n. 7.

20
Contra tres sententias conformes potest dari restitutio in integrum.

Dico Quarto, Matrimonium secundum in facie Ecclesiæ contractum, præferendum est priori clandestino, etiam si prius vno teste & famâ probatum esset, & secundum, duobus tantum testibus probaretur. Ita Vincentius in Capitulum 2. de clandest. desponsat. quem sequuntur Abbas, & alij Doctores in dictũ Cap. 2. Et Felinus in Cap. 1. Vt lite non contestata, n. 2. Quam sententiam esse communem dicit Sencinas consil. 129. & Aretinus consil. 13. in 3. dub. Vide Couarruiam tom. 1. p. 2. de Impedimentis matrimonij n. 14. p. 173. vbi citat alios. Faber in suo Codice p. Decisiones Tholosanæ. Et tamen fama cum vno teste in alijs facit plenam probationem.

21
Secundum matrimonium solemne præferendum priori clandestino.

Hoc si verum est, quanto magis præferendum erit secundum matrimonium in facie Ecclesiæ contractũ quod plurimis testibus probari potest, matrimonio clandestino priori, quod solã famâ & quibusdam indicijs, nullo autem teste probari potest? Sanè fama & illa indicia non faciunt plenam probationem, sed solum præsumptionem vehementẽ generant, quàm tamen iuramenta contraria, & contractus solemniter initus facillè elidunt.

Hinc

22 *Conclusio.* Hinc clarè videtur inferri, non posse proles Marthæ pronuntiarì legitimas: quia sic matrimonium clandestinum ex solis præsumptionibus præferretur matrimonio solemnè contracto in facie Ecclesiæ. Hoc ipso enim quo pronuntiantur proles illæ legitimæ, matrimonium prius pronuntiatum: & consequenter secundum irritum. His addi possunt rationes in 1. §. deductæ. Ex quibus perspicuè concludi videtur partes Iudicis esse vt matrimonium secundum declararet fuisse legitimum & ratum, & proles ex eo susceptas legitimas.

PRIVILEGIUM.

CASVS I.

Privilegium benedicendi vasa sacra & Altaria.

Iulius II. concessit cuidam Abbati privilegium benedicendi vasa Sacra Et vt ex antiquis monumentis colligitur, videtur Abbas ille aliquando Altaria consecrasset.

QVÆRITVR Primò, Quid hic intelligatur nomine Benedictionis, & nomine Vasorum Sacrorum.

QVÆRITVR Secundò, Vtrum modernus Abbas possit consecrare Altaria?

23 **A**D Primum: Resp. Primò, Nominè Benedictionis sæpè intelligitur etiã ea benedictio quæ fit cum vntione chrisimatis: quia hoc nomen est generale, & comprehendit etiam consecrationem; vt patet non solum apud Doctores Siluestrum, Angelum, & alios, sed etiam ex Pontificali Romano. Et hoc modo non dubito quin etiã in hac Bulla Iulij II. vsurpetur.

Respondeo Secundò, Nominè vasorum Sacrorum in hoc privilegio maximè Calices videtur intelligi; hi enim propriissimè sic appellantur. Alia vasa Sacra non opus habent benedictione: quia nullum Ius requirit vt vel Monstrantia, vel Ciborium benedicatur, quamvis etiam aliqua benedictio illis adhiberi possit. Vnde non dubito quin hic concedatur Abbati consecratio Calicum monasterio necessariorum. Neque hoc nouum videri debet; quia Zabarella in Clementinâ, Attendentes de statu Regularium, aliq̃ue docent Abbatem vtentem insignibus Episcopalibus posse de consuetudine Calices consecrare: mirum ergo videri non debet si id fiat expresso privilegio.

Ad Secundum: Neminem reperio qui Abbati concedat facultatem benedicendi seu consecrandi Altaria. Tamen dubium non est, quin Papa possit eam concedere. Sentio tamen Abbatem istum nõ posse in posterum vti hoc privilegio consecrandi Altaria: quia per non vsum tanti temporis videtur illud amisisse, Episcopo contra Abbatem præscribente, quod intelligo, si occasio fuit eo privilegio vtendi, & aliquoties non est vsum, aduocato ad hoc Episcopo.

Vtrum autem Abbas qui monasterij sui calices consecrare potest, possit etiam, accedente saltem Ordinariorum licentiâ, externorum calices consecrare, vide qua dicta sunt supra V. Consecratio. Casu 1.

CASVS II.

Privilegium per-diti recuperatio.

Vtrum privilegium alicuius monasterij Superioris negligentia amissum, possit solâ monasterij auctoritate resummi?

24 **R**espondeo, Privilegium per cessionem, non vsum, vel reuocationem Superioris in aliquo monasterio amissum, non potest resummi ab eodem monasterio propria auctoritate, sed debet descendere à Superiore, nempe à Generali vel Provinciali. Privilegia enim Ordini conceduntur, sic tamen vt ad singulos debeant descendere secundum Superiorum ordinationem. Et hoc modo potest privilegium illud in aliquo loco amissum resummi. *Similem ferè casum vide supra V. Bona Ecclesiæ Casu 8.*

CASVS III.

Communicat Pontifex alicui Ordini privilegia alijs Ordinibus concessa.

Communicatio Privilegiorum.

QVÆRITVR, An ea communicatio extendatur ad tempus præteritum & futurum?

26 **R**espondeo, Communicatio illa, qua communicantur privilegia alijs Ordinibus concessa, non est extendenda nisi ad concessa vsque ad illud tempus, non autem ad concedenda in posterum, nisi id exprimat. Ratio est, quia quando Pontifices volunt ita extendi, id aperte exprimunt hac vel simili clausula: *Et in posterum concedendis.* Vnde quando id non exprimitur, censetur non fieri talis extensio. Est enim contra proprietatè verborum. Verba privilegiorum non plus operantur, quàm secundum suam proprietatem significant.

Illud autem speciale privilegium Clementis I V. puto extendi ad omnes casus siue ante siue post illam cessionem referuatos: quia est Iuris communis vt Prælatus possit eligere Confessorum, qui ipsum absoluat ab omnibus casibus & censuris, à quibus ipse potest absoluerè suos subditos: quia non debet esse peioris conditionis, quàm subditi.

Superior potest eligere Confessorem, & quo absoluitur a referuatis.

PROFESSIO RELIGIOSA INVALIDA.

CASVS I.

Virgo quedam annorum tredecim anno Domini 1565. professionem Delphis in Hollandia fecit. Postea nupsit, & proles procreavit.

Professio ante expletam aetatem.

QVÆRITVR, An professio fuerit valida? An validum matrimonium?

1 **V**idetur professio fuisse valida. Quia eo tempore Delphis Concilium Tridentinum non erat promulgatum, vt refertur: primùm enim Louanij dicitur promulgatum anno 1567. ac proinde manebat ius antiquum, quod solum 12. annos in puella expletos requirit.

Respondeo, Multò probabilius esse, hanc professionem fuisse inualem. Ratio est, quia decreto Concilij Trident. sess. 25. cap. 15. de Regularibus, professio facta ante annum sextum decimum aetatis expletum, redditur irrita his verbis: *Professio antea facta, sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicuius Regule, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus.* Hoc autem decretum tum temporis vim habebat. Quia etsi fortè non esset illo anno promulgatum Delphis, tamen erat promulgatum Romæ; vt patet ex Bulla confirmationis Pij IV. Fuit enim Romæ confirmatum

Professio fuit inualem.